

הקידמה ואכזותיה

שית והמרובדת עד קצה-הגבול—כמו גם מבוא מציין לבעיותיה של הסוציולוגיה על שגי שטחיה המרכזיים: הסוציולוגיה-של-הדעת והסוציולוגיה-של-החברה.

עיון בשמות הפרקים דיו להצביע על כך. החלק הראשון, הנקרא "הדיאלקטיקה של השוויון", עוסק בשאלת קיומם או אי-קיומם של מעמדות, בטיב הארגון המידרגי, בגודל ענות ולאומנות. החלק השני, "הדיאלקטיקה של הסוציאליזציה", דן בקבוצות החברתיות, במקומו ויחסי של הפרט בחברה התעשייתית ובשאלות האנומיה והניכור. החלק השלישי, "הדיאלקטיקה של האוניברסליות", עניינו טיב היחסים הבינלאומיים, העצמה, ההתפתחות ו"סדרם ההטרונגי של הערכים". מול אופנת ה"עתידנות" מן הראוי גם לקרוא בתשומת-לב את דבריו של ארון בסיכומו של הספר.

"הקידמה ואכזותיה" הוא ספר גדוש הע"רות מבריקות ומעמיקות, הנוגע כמעט בכל בעיה ובעיה שמציגים חיינו המודרניים, וזוהי המלצה מספקת.

ש. י.

איך נמנע העימות

משבר הטילים בסואץ זיכה את הקורא הישראלי בתרגום ספרונו של רוברט פ. קנדי, ספרון שהמועמד-לנשיאות החל בכתיבתו שעה שנפצע פצעי-מוות בכדוריו של סירחאן בשארה סירחאן. הספר מביא דגם של עימות בינונשי הדוחף את העולם פסע-ויעוד-פסע אל שפת התהום ודגם של מיכניקה של קבלת-ההחלטות בצמרת השלטון האמריקאי. המשר לתוכו נדחף הנשיא קנדי בעל-כרחו (הוא עשה, כנכור, הרבה מאמצים להפשיר את המלחמה הקרה) עשה שירות רב לדימויו כנשיא שקול ונמרץ, מנהיג מפוכח והחלטי של צוות מומחים ויועצים ושל אומה גדולה

ריימון ארון, מחשובי הסוציולוגים והוגי-הרעות של צרפת בת-זמננו, בא בספר זה לבדוק את מקורה ואת טיבה של האכזבה, שהיא בת-לווייתה הקבועה של הקידמה. תחרי-שת-אכזבה זו חדרה בעצמה רבה לתודעת הדור הנוכחי בעיקר בעקבות תנועות הסטור-דנטים, שהן הביטוי החריף ביותר לאכזבה מן הקידמה.

קידמה מהי?—הגדרתה גולשת לשדה-מוקשים של ערכים והשקפות-עולם. מוטב אולי להזי-דקק ל"תמורה", שהיא תופעה אובייקטיבית, ברור כי עולמנו המודרני ידע תמורות רבות בתחום החברתי, הרוחני והחמרי. תמורות אלו—אפשר לכנותן גם "קידמה"—נשפטות שיפוט ערפי על-ידי חלק מבני הדור כבלתי-מספיקות, בלתי-נכונות וכיוצא בכך. ארון משקיף על התמורות ועל מטען אכזבותיהן מעמדה אינטלקטואלית של סקפטיציסט גיי-טרלי. לפנינו, אפוא, ניתוח מבריק וידעני של הציביליזציה המודרנית וההתייחסויות אליה. הדיאלקטיקה של המודרניות באה לידי ביטוי במיוחד בשלושה מישורים: שוויון כללי מול ארגון מידרגי (היירארכי); יחדנות לי-סוגיה מול קולקטיביות לסוגיה; מקומיות מול אוניברסאליות.

על שלושה מישורים אלה אפשר, כמוכן, להזי-סיף עוד אחדים. אולם ארון רואה בשלזי-שת הנזכרים את החשובים ביותר. המאוכזר-בים ממצב דיאלקטי זה נמנים על אנשי הזרם המרקסיסטי, הן האורתודוכסי הן ה"הומאני", הרומנטיקנים מבית-מדרשו של ז'וזף רוטו ותלמידיו בנוסחם המודרני, המתמדרים נגד גילוייה של החברה התעשיי-תית, חברתי-הצריכה-ההתקשורת, והאריסטור-קרטים הרואים בחברת-ההמונים גיוון, אפ-רויות ואבדן היחדנות. שלושת חלקי הספר הופכים אפוא בהכרח לגיהות של מכלול התופעות של החברה המודרנית הפלוראליס-

* רוברט פ. קנדי: איך נמנע העימות / מש" בר קובה 1962; תרגום: מירי אליאב; עם עובד / ספרית אפקים, 1970; 132 עמ'.

* רמון ארון: הקידמה ואכזותיה; תרגום: מריאנה פרל; עם עובד/ספרית אפקים, 1970; 346 עמ'.